

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА

Освітня програма «Журналістика»

Спеціальність 061 «Журналістика»

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва дисципліни	Соціальна журналістика
Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	061 «Журналістика»
Галузь знань	06 «Журналістика»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	3 курс / 2 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Об'єктом вивчення дисципліни є соціальна інформація, ключові закони України у галузі мас-медіа.

Предметом вивчення дисципліни «Соціальна журналістика» є отримання розуміння суті соціальної журналістики; соціального підходу в медіа; бачення загальних тенденцій і перспектив розвитку українських засобів масової інформації за темами та ролями соціальної медіадіяльності. *Предмет вивчення навчальної дисципліни* полягає в тому, щоб, сформувавши у студентів розуміння специфіки роботи журналіста в соціальній сфері.

Завдання вивчення дисципліни передбачають ознайомлення студентів із суттю та принципами соціальної журналістики, надати теоретичні знання, необхідні для ефективної практичної діяльності; з'ясувати значимість вивчення курсу «Соціальна журналістика» для майбутньої професійної діяльності та роль цієї галузі в системі наук сформувавши навички роботи над журналістським матеріалом соціальної спрямованості; сприяти виробленню індивідуального творчого стилю; забезпечити осмислене розуміння студентами інструментів соціальної журналістики; окреслити особливості взаємодії соціального журналіста і суб'єктів соціального середовища.

Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни «Соціальна журналістика» полягає в тому, щоб, сформувавши у студентів розуміння специфіки роботи журналіста в соціальній сфері.

Основними цілями курсу є:

– з'ясувати студентами значимість вивчення курсу «Соціальна журналістика» для майбутньої професійної діяльності та роль цієї галузі в системі наук;

– ознайомити майбутніх журналістів із особливостями функціонування соціальної журналістики в системі сучасної української журналістики;

– забезпечити осмислене розуміння студентами інструментів соціальної журналістики;

- окреслити студентам особливості взаємодії соціального журналіста і суб'єктів соціального середовища.

Компетентності

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 07. Здатність працювати в команді.

ЗК 08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК 03. Здатність створювати медіапродукт.

СК 06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Програмні результати навчання

ПР 02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР 04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР 08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР 11. Вільно спілкуватися, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР 13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду ЗМІ за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

3. СТРУКТУРА КУРСУ

Змістовий модуль 1. Соціальна журналістика

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Соціальна журналістика як навчальна дисципліна в системі суспільних наук.	<p style="text-align: center;">Знати:</p> <p>1. Підходи до визначення, предмет вивчення, завдання, функції. Трактують поняття «соціальна журналістика»: широкий і вузький підходи.</p> <p>2. Етапи становлення і розвитку соціальної журналістики за кордоном (європейська модель, американська модель і ін.).</p> <p>3. Порівняльний аналіз європейської концепції соціальної журналістики і радянських традицій. Напрямки розвитку соціальної журналістики в Україні.</p> <p>4. Держава, бізнес і громадські об'єднання як суб'єкти соціальної сфери. Загальні і приватні завдання соціальної журналістики. Функції соціальної журналістики.</p>	<p>Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи</p>
2	Інституціоналізація соціальної журналістики в Україні.	<p style="text-align: center;">Володіти знаннями:</p> <p>1. Поняття соціальної журналістики. Інституційний шлях розвитку соціальної журналістики як професійного виду медіакомунікації.</p> <p>2. Етапи розвитку соціальної журналістики в Україні: особливості висвітлення.</p> <p>3. Періодизація соціальної журналістики в Україні. Роль та значення соціальної журналістики в Україні.</p> <p>4. Типологізація практики соціальної журналістики.</p> <p>5. Типологічні норми соціальної журналістики.</p> <p>6. Особливості розвитку суб'єктів професійної діяльності у сфері соціальної журналістики.</p> <p>7. Якісні медіа-продукти. Масові (популярні) медіа-продуктів.</p> <p>8. Відмінності між якісними і неякісними матеріалами ЗМІ.</p>	<p>Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових / довідкових джерел, завдання для самостійної роботи</p>

3	Гуманізм та повага до людини як основа соціальної журналістики.	<p>Орієнтуватися у питаннях:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гуманізм як суспільна течія. 2. Підходи до розуміння гуманізму. 3. Повага до людини як основа соціальної журналістики. 4. Повага до прав людини та соціальна журналістика. 	Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи
4	Медіакомунікації та соціальні проблеми.	<p>Знати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Визначення і класифікація соціальних проблем. Поняття соціальної норми і соціальної патології . Висвітлення соціальних проблем у ЗМІ: актуальність, новизна матеріалів, інформаційна насиченість, жанрова різноманітність. 2.Соціальні проблеми дитинства (дітей) та передумови їх вирішення: співучасть медіакомунікацій. Сироти (сирітство): соціальна проблема та якість медіадіяльності. Бездомні та безпритульні люди: головні примітки для медіаактивності. Ув'язнені (вразлива соціальна група населення) та медіакомунікації. 3.Соціальна проблематика мігрантів, біженців та дітей-біженців та пропозиції до медіа виробництва. 	Контрольні запитання, виконання завдань, презентація, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи
5	Конфлікти та соціальна відповідальність у соціальній журналістики.	<p>Знати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Конфлікти: суть, причини виникнення. 2.Конструктивні та деструктивні конфлікти. 3.Конструктивні конфлікти як шлях вирішення соціальних проблем. 4.Соціальна відповідальність як запорука суспільного розвитку. 	Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи
6.	Проблема дискримінації та інші гострі соціальні проблеми у функціонуванні ЗМІ.	<p>Знати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поняття дискримінація: види, процес виникнення. 2.Причини виникнення дискримінації. 3.Упередження і стереотипи як джерела дискримінації. 4.Дискримінація та соціальна журналістка: особливості перетину. 5.Толерантність як основний спосіб запобігання дискримінації у сфері соціальної журналістики. 	Контрольні запитання, виконання завдань, опрацювання наукових джерел, завдання для самостійної роботи

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ КУРСУ

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Практичне заняття	50
Самостійна робота	20
Контрольна робота	5
Залік	25
Максимальна кількість балів	100

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗГІДНО ГРАФІКОМ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції																			
Практичні заняття		5	5	5	5	5	5	5	15										50
Самостійна робота												10					10		20
Контрольна робота															5				5
Залік																		25	25
Всього за тиждень		2		2	2	2	2	2	2	2	2	12	2	3	5	10	50		100

6. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріально-технічне забезпечення: мультимедіа, комп'ютери

Рекомендована література

Базова

1. Соколова К. О. Поняття «соціального» у сучасній журналістиці: соціальна журналістика / К. О. Соколова // Наукові записки Інституту журналістики. – 2016. – Т. 3. – С. 80-86.
2. Виходець О. М. Роль журналістів у формуванні культури соціальних комунікацій ЗМІ / О. М. Виходець // Держава та регіони. Соціальні комунікації. – 2013. – № 1. – С. 54–58.
3. Паримський І. С. Динамізм творчості сучасного українського журналіста: соціально-політичні та стилістичні аспекти / І. С. Паримський // Стиль і текст. – 2012. – Вип. 13. – С. 225-229.
4. Костюченко О. М. Журналістська творчість як один із важливих елементів формування соціальної перцепції майбутніх фахівців масових комунікацій / О. М. Костюченко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Культура і соціальні комунікації. – 2010. – Вип. 2. – С. 194-200.
5. Голубенко Т. А. Алгоритм діяльності соціального журналіста на українському телебаченні / Т. А. Голубенко // Молодий вчений. – 2016. – № 4. – С. 490-493.
6. Семенець О. Проблеми ідентичності журналіста і аудиторії в сучасних соціальних комунікаціях / О. Семенець // Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика. – 2014. – Вип. 39(1). – С. 109-114.
7. Соколова К. О. Концепт співучасті у соціальній журналістиці. Журналістика співучасті / К. О. Соколова // Інформаційне суспільство. – 2015. – Вип. 21. – С. 31-35.
8. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: навч. посіб. / Т. О. Приступенко. – К.: Знання, 2011. – 351 с.

Допоміжна

1. Карась М. А. Журналістський фах: організація творчо-виробничого процесу: навчальний посібник. – К. : ВІЖ, 2009. – 104 с.
2. Карась М. А. Аналітичні жанри журналістики: тексти лекцій. – К. : ВДУМ, 2017. – 67 с.
3. Недопитанський М. І., Ільченко В. І., Карась М. А. Уроки практичної журналістики: практичний посібник. – К. : ВІЖ, 2010. – 147 с.
4. Рендол Д. Універсальний журналіст / Д. Рендол. – К., 2007. – 152 с.
5. Шаповал Ю. Феномен журналістики: проблеми теорії. – Рівне, 2005.
6. ЗМІ: професійні стандарти, етика, законодавчі норми: Наук. вид. / Укл.: Петрів Т. Сафаров А. Сюмар В., Чекмишев О. – К. – 2006.
7. Філоненко С. Масова література: влада жанрів і жанрових канонів. – Слово і час. 2010. – № 8. – С. 81-93.
8. Філоненко С. О. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр. Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2011. – 432 с.

Документи

1. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».
2. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».
3. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні».
4. Закон України «Про зайнятість населення».
5. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні».
6. Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення».
7. Закон України «Про психіатричну допомогу».

8. Кодекс законів про працю .

Інформаційні ресурси

1. Режим доступу: [www.gumer.info /bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Gurn/Lazut/3_.php)
2. Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/inode/40135.html>.
3. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Do-uvagi-ZMi.html>
4. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/main/presentr.html>

7. КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Кафедра	Кафедра журналістики, вул. Шевченка, 57 https://kjourn.pnu.edu.ua kaf_journ.pnu.edu.ua
Викладач	Пристай Галина Іванівна, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри журналістики
Контактна інформація викладача	galina.prystai@pnu.edu.ua

8. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

<p>Академічна доброчесність</p>	<p>Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату. 4. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».</p> <p>Ознайомитися із зазначеними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути уважним та відповідальним. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати, виконавши індивідуальні завдання або виконавши тести за темою. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи.</p> <p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2020 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання –</p>

	«незадовільно», відповідно до «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти» Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2020 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) (див. ст. 4–5). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» Покликання: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених із викладачем.
Неформальна освіта	Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, ВУМonline та ін. за відповідним предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач

Пристай Галина Іванівна